

МІФОЛОГЕМА МІСЯЦЯ

В ПОЕЗІЯХ БОГДАНА ЛЕПКОГО Й ОЛЕКСАНДРА ОЛЕСЯ

У статті досліджується рецепція міфологеми місяця відомими українськими поетами ХХ століття Б. Лепким і О. Олесем. Лунарний образ у творчості митців аналізується крізь призму прадавнього світобачення і в ракурсі індивідуально-авторського міфотворення. Уперше робиться спроба порівняти художню картину світу Богдана Лепкого й Олександра Олеся.

Ключові слова: образ місяця, міфологема, міфопоетика, міфотворчість, символ, світобачення.

Міфологія як прояв фантазії людини, спроба осмислення і пояснення природного середовища, світобудови та людської сутності на сучасному етапі розвитку найповніше реалізується у художній творчості, а тому є засобом вираження особистісного начала. Підсвідоме використання автором розгорнутої системи міфологічних елементів свідчить про його міфомислення і зв'язок з архаїчними геномами народу. Розгляд художнього твору як вираження метаморфоз реального й уявного світу уможливорює глибоке усвідомлення та розуміння індивідуальності автора, його світобачення і меж міфологічного мислення.

Літературна творчість Богдана Лепкого й Олександра Олеся є широко дослідженою в українському літературознавстві. Так, Н. Білик проаналізовано діяльність Б. Лепкого крізь призму української національної ідеї, О. Царик схарактеризовано проблемно-тематичне коло і жанрово-стильову своєрідність його новелістики; Б. Вальнюк вивчала поетику історичної романістики митця, М. Зушман розглядав «малу прозу» автора в контексті західноукраїнської новелістики кінця ХІХ – початку ХХ століть, Р. Камберова – семантику лексем зі значенням кольору, а С. Панцьо – символічний потенціал соматичної лексики в літературному доробку тощо. Проте міфопоетика художньої спадщини

Б. Лепкого досі не була у колі наукового вивчення. Натомість міфотворчість Олександра Олеся в наукових розвідках певним чином висвітлена. Зокрема, І. Черновою досліджено систему міфологем, рецепцію традиційних сюжетів та образів, поетичну модель світу автора, О. Цалаповою – принципи трансформації фольклорного матеріалу в казках митця на основі міфоаналізу, О. Таран – культурно-національні конотації символів у його поезії, О. Чепелик – рецепцію естетики західноєвропейського символізму у творах О. Олеся доеміграційного періоду, Г. Церною – творчу інтерпретацію «вічних» образів у художньому просторі автора тощо. Будучи важливою для глибокого осягнення природи творчості обох названих митців, міфологема місяця в їх поезіях об'єктом дослідження досі не ставала, що й становить актуальність нашої статті.

Отже, метою розвідки є міфоаналіз поетичної творчості Б. Лепкого й О. Олеся, дослідження особливостей реалізації в ній міфологеми місяця, порівняння міфотворчості цих митців.

Художні твори Б. Лепкого та О. Олеся засвідчують ліричну закоханість авторів у красу нічної природи в цілому та в астральні світила зокрема. Подекуди в їх ліриці спостерігається алегоричне зображення образу місяця, що має символічний характер. Так, у вірші Олександра Олеся «Пташко! Будь рада теплу і весні...» читаємо: «*Сонце погасне, і ніч прилетить / З чарами, сріблом, красою...*» [7, 56]. Розкодовуючи глибинний смисл авторських інтенцій, легко зрозуміти, що за допомогою інакомовлення поет створює своєрідну алюзію на місячне світло, оскільки срібло – символ місяця [2, 202], а місяць – єдине джерело нічного сяйва. Імплицитність такої інформації констатуємо і в поезії «Хто нам казати не давав...», де за допомогою художніх засобів автор завуальовано відображає сяяння нічного світила: «*О, правда, знали ми в ту мить, / Кому сміється ніч і сяє...*» [7, 71]. Метонімія свідчить про нерозривний внутрішній зв'язок позначуваних нею образів ночі і місяця, що сприймаються в цьому випадку як єдине ціле.

Дещо по-іншому трактує взаємини ночі з астральними світилами

Б. Лепкий, виражаючи їх у родинному зв'язку. В поезії «Ходить вітер очеретом» описується небесна родина, що репрезентує автентичне мислення художника: «*А по небі нічка ходить, / Тиха нічка, добра мати, / І запалює угорі / Срібний місяць, ясні зорі...*» [4, 86]. Нічні світила тут постають дітьми ночі, а тому їх стосунки можна трактувати як братерські. Така інтерпретація родинних відносин в астральному світі дещо відрізняється від засад первісної міфології, де «зорі – діти Сонця і Місяця» [2, 202]. Таким чином, автор удається до переосмислення і вільного тлумачення традиційних міфологем та їх сполучень, створення індивідуальних варіацій їх значень.

Свою поетичну позицію в зображенні астральних стосунків виражає й О. Олесь у творі «Місяць, закоханий в ніч чарівну...», де замість традиційних взаємин між денним і нічним світилами («або як сестри і брата, або як подружжя» [2, 305]) описуються теплі почуття окремо між місяцем і ніччю та між сонцем і весною: «*Місяць, закоханий в ніч чарівну, / Сяє, щасливий, і світе; / Сонце цілує рожеву весну, / В травах кохаються квіти*» [7, 89]. Така авторська версія розгортання любовних стосунків між світилами та їх обранцями реалізує часткове відображення архаїчного мислення і наповнює його власними смисловими інтенціями, що урізноманітнюють і збагачують міфопоетику художнього простору.

Так, насичуючи поезію міфопоетичною символікою, О. Олесь наділяє образи денного і нічного світил своєрідною наративністю за допомогою кореляції з іншими елементами художнього тексту. У вірші «Кажі, кажі чудесну казку...» розгортання міфологічно-казкового сюжету створює глибинний смисл астральних образів, що синтезують у собі значення світла, перемоги над темрявою, радості, краси, надії, життя: «*Облитий місячним промінням, / Де феям фавн на дудці грає, / Де фея папороть зриває, / Веди туди, бо тут тюрма. / Повітря, сонця тут нема*» [7, 709]. Такий міфологічний контекст цілком виправданий, оскільки світло у прадавній свідомості об'єктивується як «джерело інтелекту, краси і любові; носій об'єднавчої космічної енергії, в якій синтезуються і через яку приходять в життя Істина,

Добро, Правда, Справедливість» [1, 346].

Таким же естетично-імпліцитним кодом позначена й поезія Б. Лепкого «Соловію малий» із циклу «Весною», де лунарний образ стає засобом відображення душевного стану ліричного героя, заглиблюючись у його почуття: *«І здається мені, / Що зак' місяць засвітить, / Розцвітуться наново в душі / Любові ярі цвіти»* [4, 101—102]. Естетична сутність змістового наповнення вірша актуалізує мікрокосмічні ритми в інтенціональному сприйнятті твору. Образ Місяця тут несе окреме смислове навантаження, оскільки «...частіше за все він є символом почуття, ірраціональності, підсвідомості і того, що приховано» [6, 120], виражаючи первісну психологічну енергію.

У поезії Б. Лепкого «Сталося» з цього ж циклу спостерігаємо взаємоперетікання мікрокосмічного і макрокосмічного рівнів як трансцендентальної єдності, що реалізується в суб'єктивній реальності: *«Видиш цей блакит над нами? / Там світи йдуть за світами, / Сонця, місяці і зорі»* [4, 110]. Крізь призму авторського світосприйняття відображені реалії космічного простору перемежуються з астрологічними поняттями і прадавніми міфологічними поглядами, відповідно до яких на небі існувало багато сонць і місяців (в'єтнамська, джайнська, лаоська міфології [5]). Таке поєднання макро- і мікрокосму є констатацією вселюдського буття у всесвіті.

Залежність особистісних смисложиттєвих орієнтацій від всеохопного космічного впливу констатує й О. Олесь у вірші «Всю темну ніч мого життя страшного...», де екзистенційне сприйняття світу нівелюється оптимістичним місячним сяйвом: *«Всю темну ніч мого життя страшного, / Коли я йду, безсилий, без мети, / Ти, промінь місяця ясного, / О, ще хвилинку посвіти...»* [7, 695]. Образ місячного променя, що виражає символічне значення перемоги, надії та сили, в екзистенційній ситуації протиставлено образу ночі, що втілює слабкість людського духу, перетікаючи від усезагального космосу до індивідуального простору.

Своєрідним звуженням макрокосмічного рівня до особистісної сфери

відзначається поезія О. Олеся «В сьйві ночі ллються хвилі...», де астральний образ зазнає метаморфоз і стає віддзеркаленням духовного світу ліричного героя: «*А у море кинув з неба / Місяць стрічку золоту, / Та ніяк з цієї стрічки / Я вже пісні не сплету*» [7, 644]. Метафоризуючи місячне сьйво, автор створює художню картину світу, в котрій зосереджене експліцитне відображення навколишньої дійсності на основі візуального сприйняття, де асоціативне мислення стає засобом і причиною міфотворення.

Дещо по-іншому передаються рефлексії міфологем місяця і пісні в поетичному творі Б. Лепкого «Цить!» із циклу «На чужині», де персоніфікований образ пісні відповідно до назви циклу самотньо блукає чужою стороною в супроводі місячного сьйва: «*Бідна пісня. Одна / Від села до села / В нічку місячну блудить і блудить*» [4, 234]. Екзистенційний стан, у якому перебуває міфологізований образ пісні, частково переноситься й на лунарний образ за допомогою додаткових асоціативних перегуків, виражаючи алюзію на самотність нічного світила в небі.

Екзистенційними настроями сповнена й поезія Б. Лепкого «Великий бачу тихий сад» (цикл «Із записної книжки»), де самотність ліричного героя переростає у всеохопний сум опосередковано через місячне сьйво, всеосяжність котрого, якщо провести паралель, асоціюється з журбою: «*Все дальше, дальше, дальше йдеш, / Землі ногою не торкаєш, / І, наче арфу, так несеш / Проміння місячне – і граєш, / Тугою серце квітам краєш... / І дальше, дальше, дальше йдеш*» [4, 83]. Міфологізація дійсності тут має континуальний характер, оскільки автор, гармонійно поєднуючи часо-просторовий континуум із зоровими та слуховими образами, створює онтологічну цілісну картину, кожен елемент якої несе особливе смислове навантаження, доповнюючи і змінюючи значення один одного. Так, місячне сьйво в образі арфи та її звуків випромінює смуток, заповнюючи ним навколишнє середовище, але цей смуток є лише суб'єктивним вираженням почуттів ліричного героя, котрий продовжує свій шлях із місячною арфою в руках. Отже, відбувається своєрідна деформація основних форм буття, співвіднесених із процесами реального світу.

Порівняння місячного проміння зі струнами арфи вважаємо не випадковим, оскільки світова міфологічна традиція наділяє цей музичний інструмент чарівними властивостями. Наприклад, у кельтській міфології «арфу називали інструментом душі. Говорили, що вона може викликати веселий сміх, сльози печалі і безтурботний спокій або сон» [6, 20]. Тому не дивно, що арфа найбільш опоетизована в українській літературі порівняно з образами інших музичних інструментів. Поезія О. Олеся тут не є винятком. В алегоричний опис нічного неба і місячного сяяння вплітається образ арфи як художня деталь, що підкреслює всюдисущість нічного світла: *«Як засне гаряче сонце / І на небо в срібних строях / Вийде дивний лицар ночі / І на землю пустить стріли, / Срібну зливу стріл блискучих, / Я в ту ніч дістану арфу...»* [7, 579]. Алегоричне означення місяця як лицаря ночі цілком суголосне праслов'янським уявленням, оскільки наші прашури називали його «володарем ночі», «князем», «княжичем» [8, 44], і відповідає фольклорному характеру функціонування міфологеми місяця. Підтвердженням цього є поезія О. Олеся «Щороку...», яка, крім притаманного українському народові звертання до нічного світила, яскраво вирізняється ритмомелодійною організацією тексту, властивою фольклорним замовлянням: *«Місяцю, місяцю, / Князенку ночі, / Зглянься на мене / Високо, високо, / Щоб хоча здалеку / Я надивилась / В блискавки-очі йому»* [7, 175].

Народнопісенні елементи, що утворюють ідейно-естетичну концепцію твору, зберігають код прадавнього світосприймання і становлять основу народної міфології. Так, у вірші Б. Лепкого «Ідилія» з циклу «Село» рефлексія фольклорного дискурсу стає засобом утвердження гармонійного універсуму: *«День кінчиться, місяць сходить, / На подвір'ї, коло тина, / В сні спокійнім ніч проводить / І конина, і людина»* [4, 150]. Асоціативний ряд «ніч – місяць – сон», що найчастіше зустрічається в народних колискових, виступає засобом мелійної організації ліричного висловлювання. Лунарний образ як покровитель сновидінь [6, 120] також реалізує кодований досвід народу, сягаючи позаособистісного Космосу. У ліричному творі «Люблю я тиху ніч» сяйво нічного світила супроводжує сон, поєднуючи, в такий спосіб, суб'єктивний і

безособовий модуси буття: *«Часом несміло місяць в хату гляне – / І сон крадеться до вій...»* [4, 88].

Схожими інтенціями насичена й історична поезія О. Олеся «Святослав», де метафоричний претекст створює передумови для розгортання подій твору, формуючи причинно-наслідковий зв'язок «місячне сяйво – ніч – сон»: *«Летиться місячне проміння, / Над землею ніч летить. / Все заснуло, тільки Ольга / Над колискою не спить»* [7, 340]. Лаконізм метафоричної картини і розсудлива тональність ліричної оповіді втілюють фольклорну традицію, створюючи психологічне підґрунтя для сприйняття сюжету. Динамічність місячного сяйва і плинність ночі з початку вказують на швидкий темп розвитку подій, що реалізує авторську ідею передачі у формі колискової передвоєнних настроїв народу.

У поезії ж Б. Лепкого «Стрілець до матері» з циклу «1914–1920» нічний час і сяяння місяця постають тлом для воєнних подій, підсилюючи тривожність, зневіру, страх і приреченість головного персонажа: *«Була північ... Місяць... ясно, як в днину, / Ах, як тяжко було вийти з хати!.. / Мамо! Кулі! Чи верну, чи згину, / Хочу твоє опрощення мати»* [4, 187]. Екзистенційний стан ліричного героя контрастує зі світлом, що його випромінює нічне світило, заважаючи непомітно пройти повз ворогів і наражаючи його на вірну смерть, але водночас воно має ідейну значущість, указуючи на непереможний дух українського бійця, чисті поривання його душі та прагнення будь-що захистити свої ідеали.

В іншому творі митця («Мрія») місячне сяйво увиразнює екзистенційне світовідчуття автора, набуваючи магичних властивостей: *«Часом у шафі поміж книжками / Зашепортить. Часом мертвецьки білу твар / Покаже місяць у вікні. Над снами / Він сторожить і сипле мрії-чар»* [4, 264]. Ментально значущі категорії тут розкрито в національному дусі, оскільки, за повір'ями, нічне світило відіграло велику роль у замовляннях, несучи магичну інформацію, а також його світло вважалося шкідливим для людини, яка спить: «До Місяця-молодика зверталися: прохали зцілити хворого, забрати від нього хворобу. Водночас вірили в те, що місячне світло приносить шкоду. Остерігалися, щоб

Місяць не світив на людину, що спить, бо та захворіє» [2, 197]. Крім того, «в ранній японській міфології йдеться про те, що світло від Цукуйомі, синтоїстського бога місяця, може викликати галюцинації і видіння. Геката, давньогрецька богиня темного місяця, посилала видіння, але могла покарати людей божевіллям» [6, 120]. Отже, український автор, опосередковано відтворюючи прадавні уявлення, переносить на лунарний образ свої страхи, вбачаючи в його світлі невідому примарну істоту, але водночас наділяє його позитивними конотаціями, акцентуючи увагу на символічній функції захисту снів і мрій. Амбівалентність значень міфологеми місяця частково нівелює екзистенційну спрямованість поезії Б. Лепкого.

Магічність і містичність місячної ночі здавна звертали на себе увагу людей. Саме на нічний час припадала активність різноманітних духів – лісових, польових, водяних тощо. Найпоширенішими були повір'я про нічне життя русалок, мавок, водяних дів, котрі в слов'янській міфології трактуються як «богині земної води, які живуть на дні водоймищ; неназвані маленькі дівчатка, мертвонароджені чи приспані матерями» [2, 449]. Народні уявлення фіксуються і в літературі ХХ століття. У поезії О. Олеся «Твої очі» ці істоти зображені безтурботними й безпечними на тлі місячного світла: «*Так слухають пісню, що лється на селах, / Русалки у місячну ніч...*» [7, 199], що цілком відповідає прадавнім поглядам. За М. Костомаровим, русалки постають істотами легкими, майже безтілесними, ані добрими, ані злими; «...вони ніби втілені у людській подобі предмети фізичного світу, але при людській фігурі зберегли і несвідомість, і байдужість матерії» [3, 228]. Таким чином, Олександр Олесь удається до прямого використання автентичних образів і сюжетів, наслідуючи фольклорну традицію.

У народнопоетичному дусі подає образ водяниць і Б. Лепкий, відтворюючи світоглядні позиції праслов'янських народів, які вважали русалок також «...істотами свавільними, жартівливими: вони качаються на деревах, чешуться при світлі місяця; але іноді нападають на людей і залоскочують їх до смерті: це, однак, відбувається більше від пустощів» [3, 228]: «*Тиха нічка, ясна*

*днина... / Місяцеві сон приснився, / Він у річку задивися, / Як у дзеркало дівчина.
/ На беріжку, в очереті, / Чешуть русалки волосся; / Мають хлопця на
прикметі / І його до себе просять: / «Хлопче, хлопче, не барися, / Подивись, які
в нас чари!» / Місяць з мрії очутився / І сховавсь за сиві хмари» [4, 284–285]. У
цій поезії («Ніч» зі збірки «Золота липа») нічне світило, окрім покровительства
водяним дівчатам, виконує роль індикатора подій, реагуючи на злі наміри цих
дивних істот. У такий спосіб, автор через індивідуальну свідомість
віддзеркалює етнокультурну інформацію, закодовану в архетипних образах
місяця та русалок.*

Із глибокої давнини виринають й образи мавок у поезії О. Олеся «Хоч
злидні взяв гуцул до хати...», поведінка яких також залежить від місяця –
«їхнього сонця» [2, 449]: *«Вночі, як місяць впливає, / Мавки танцюють свій
танок, / Їм вітер тихо трембітає / І в лад приплескує струмок» [7, 216]. Така
метафорична картина з чарівними істотами в центрі реалізує ментальне
відтворення ситуації, оскільки ці лісові безтілесні творіння вирізняються
особливою пристрастю до танців і веселого безтурботного життя [2, 285],
розчиняючись у повітрі, воді і місячному світлі, не порушуючи законів
природи. Завдяки нічному світилу відбуваються трансфігуративні метаморфози
з чарівними істотами, які в денний час залишаються невидимими,
матеріалізуючись лише вночі.*

Навколишня реальність у рецепції автора підпорядковується новим
індивідуальним законам буття, що регулюють інтенціональну спрямованість
художнього міфотворення. Авторське світотворення ґрунтується на основі
асоціативного й емотивно-оцінного потенціалів, завдяки яким відбувається
міфологічне моделювання дійсності. Так, О. Олесь у вірші «Гори сплять, повіті
млюю...» спрямовує своє художнє мислення на реалії об'єктивної дійсності,
подаючи власну інтерпретацію їх функціонування: *«В саяві місячнім блукають
/ Голубі отари хмар... / То пасуться, то лягають, / То спускаються у яр» [7,
198]. Отже, звичайне природне явище на основі асоціативного сприйняття під
пером художника слова перетворюється на міфологічний сюжет. Візуалізація*

хмарного неба відбувається завдяки сяянню місяця, що вивищується над чередою хмар і, таким чином, перебуває в іншій площині, освітлюючи їх рух.

Асоціативний характер носить і персоніфікація місяця в образі пастуха, а зірок – в образі череди овець, що має фольклорне походження. У російській народній традиції існував ритуал, що засвідчує важливість такого уособлення: «коли на небі з'являлись зірки, вівчарі виходили на вулицю, ставали на руно (шерсть) і співали, закликаючи зірку освітити «вогнем негасимим білоярових овець», примножити їх приплід (щоб овець було більше, ніж зірок на небі)» [6, 128]. Поезія Б. Лепкого «На небі сонце гасне» з циклу «В Розтоках» є яскравим прикладом вказаного міфологічного нарративу: *«Ідуть зірки юрбою, / А місяць серед них – / Як той вівчар з пугою / Серед овець дрібних»* [4, 57]. Така взаємодія нічних світил корелюється в єдиній площині і виражає їх змінний характер у результаті постійного руху, що опосередковано через індивідуальні рефлексії автора відтворює закони буття і Космосу, увиразнюючи натяк на швидкоплинність життя.

Пересування місяця нічним небом є закономірним не тільки в астрономії, а й у міфології. «Тривалі спостереження за Місяцем довели, що він рухається серед небесних зір і тримається досить обмеженої лінії руху» [8, 44]. У вірші «Ніч над Черемошем» Б. Лепкий передає переміщення нічного світила в національному дусі: *«Над нею небо синє, / Отари білих хмар, / І місяць небом лине, / І ніч – як чарів цар»* [4, 48]. Відповідно до принципів світобудови місяць підпорядковується законам ночі, що яскраво демонструє наведений приклад, відтворюючи код стародавнього світовідчуття.

Закономірності процесів у Всесвіті також регулюють зміну дня і ночі, а отже, – й чергування денного і нічного світил як протистояння одне одному. З настанням ранку правління місяця закінчується, і, навпаки, – з приходом сутінків сонце поступається місцем нічному володареві. Таким чином відбувається вічна боротьба небесних світил як відповідність взаємозалежності двох протилежностей, яким підвладні всі земні ритми. Такими бачимо астральні образи і в поезії О. Олеся «Місяць, закоханий в ніч чарівну...», де за

допомогою позасмислових засобів автор підпорядковує зміст ідейній спрямованості твору: *«Місяць не дума про ранок страшний, / Сонця пільма не лякає, / Квіти не стогнуть у день весняний: / «Осінь нас, бідних, чекає...»* [7, 89–90]. Отже, міфологічні праобрази синтезують у собі онтологічний та аксіологічний потенціал, відображаючи образ світу в об'єктивній реальності і демонструючи життєве кредо ліричного героя як суб'єктивну акцентуацію. Міфологеми сонця і місяця в авторському осмисленні набувають символічного значення подолання життєвих негараздів і внутрішніх протиріч людини з проекцією на світле майбутнє.

Роль місяця в житті людини визначає і Б. Лепкий у вірші «Порадь мені», де в одній площині формує багаторівневу єдність «людина – світ – духовність». Особисті внутрішні поривання і сподівання ліричного героя об'єктивуються в астральному вимірі, що утворює синкретичну модель художньої дійсності: *«Куди мені тої долі / У світі шукати? / Отут вона, як квітонька, / До схід сонця цвіла, / Отут вона до місяця / Зі мною ходила»* [4, 59]. Лунарному образу надається значення життєвого порадики і духовного супутника індивідуума як раціональній формі буття.

Отже, міфологема місяця в поетичних творах Б. Лепкого й О. Олеся оприявнює міфологічний дискурс як національного, так і загальнокультурного рівня, окремо реалізуючи індивідуально-авторське світобачення. Використовуючи актуальні міфопоетичні засоби для відображення лунарного образу (алюзія, алегорія, метафоричність та ін.), українські поети насичують його різноманітними міфологічними смислами. Так, місячне світло постає переможцем у боротьбі з Хаосом і темрявою в цілому та над екзистенційним станом людини зокрема. Місяць і ніч в обох авторів ототожнюються, взаємодіють або підпорядковуються одне одному. Ідентифікація нічного світила з арфою надає йому аксіологічного значення. Оприявнюючи духовно-генетичну пам'ять українців та апелюючи до фольклорних джерел, обидва митці традиційно вплітають астральний образ у колискові пісні та в міфологічні сюжети про чарівних істот. Також місяць постає символом плину часу,

циклічності буття, духовної сили людини і перемоги над людськими слабкостями.

Аналіз міфологеми місяця в ліриці Б. Лепкого й О. Олесь дає досить широке уявлення про міфотворчість обох авторів, проте для повного відтворення їх художньої картини світу необхідне детальне дослідження взаємодії окремих архетипних образів і міфопоетики їх творчості у цілому, що наразі вважаємо необхідним і перспективним.

ЛІТЕРАТУРА

1. Багнюк А. Символи українства : художньо-інформ. довідник / А. Багнюк. — Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2010. — 512 с.
2. Войтович В. Українська міфологія / В. Войтович. — 2-ге вид., стереотип. — К. : Либідь, 2005. — 664 с.
3. Костомаров М. Слов'янська міфологія / М. Костомаров ; упоряд., приміт. І. П. Бетко, А. М. Полотай ; вступ. ст. М. Т. Яценка. — К. : Либідь, 1994. — 384 с.
4. Лепкий Б. Твори : в 2 т. / Б. Лепкий. — К. : Наукова думка, 1997. — Т. 2 : Поетичні твори. Прозові твори. Мемуари. — 846 с.
5. Мифология : Большой энциклопедический словарь / гл. ред. Е. М. Мелетинский. — 4-е изд. — М. : Большая Рос. энцикл., 1998. — 736 с.
6. О'Коннелл М. Знаки и символы : иллюстрированная энцикл. / Марк О'Коннелл, Раджи Эйри ; пер. И. Крупичевой. — М. : Эксмо, 2009. — 256 с.
7. Олесь О. Твори : в 2 т. / О. Олесь. — К. : Дніпро, 1990. — Т. 1 : Поетичні твори. Лірика. Поза збірками. З неопублікованого. Сатира. — 959 с.
8. Слов'янський світ : ілюстрований словник-довідник міфологічних уявлень, вірувань, обрядів, легенд та їх відлунь у фольклорі і пізніших звичаях українців, братів-слов'ян та інших народів / упоряд. О. А. Кононенко. — К. : Укр. міжнар. культ. центр, 2008. — 784 с.

МИФОЛОГЕМА ЛУНЫ

В ПОЭЗИЯХ БОГДАНА ЛЕПКОГО И АЛЕКСАНДРА ОЛЕСЯ

В статье исследуется рецепция мифологемы луны известными украинскими поэтами XX века Б. Лепким и А. Олесем. Лунарный образ в творчестве писателей анализируется сквозь призму древнего мировоззрения, а также в ракурсе индивидуально-авторского мифотворчества. Впервые предпринимается попытка сравнить художественную картину мира Богдана Лепкого и Александра Олеся.

Ключевые слова: образ луны, мифологема, мифопоэтика, мифотворчество, символ, мировоззрение.

TSEPKALO T. O.

MYTHOLOGEM OF THE MOON

IN POETIES BY BOGDAN LEPKY AND OLEKSANDR OLES

This article studies perception of the Moon's mythologem by famous Ukrainian poets of the XX century B. Lepky and O. Oles. The lunar image in the artists' creative works is analyzed through the lens of prehistoric world-view and from the perspective of distinct author's mythogenesis. This is the very first attempt to compare the artists' pictures of the world by Bohdan Lepky and Oleksandr Oles.

Key words: lunar image, mythologem, mythopoetry, mythogenesis, symbol, world-view.

Стаття надійшла до редколегії 15.09.2013 р.